

18.10.2023 р. Гр.14. Історія України. Урок №26-27.

Тема: 1.Повсякдення в умовах революцій та воєн: індивідуальний досвід, стратегії виживання, моральні виклики.

2. Узагальнення. Тематичний контроль.

1.«Друга еміграційна хвиля» припадає на міжвоєнний період.

Унаслідок поразки національно-визвольної революції 1917–1920 рр.

економічна еміграція доповнилась політичною. За кордоном опинилися її активні учасники, політики, військові, інтелігенція – до 100 тис. осіб. У радянській імперії в міграційних потоках, спрямованих на освоєння віддалених територій, помітний сегмент становили недобровільні міграції. У період революційних подій 1917–1920 р. і спроб відновлення української держави серед іншого були закладені й початки міграційної політики. Зокрема, в Конституції УНР (1918 р.) наголошувалося, що як громадяни країни, так і кожний, хто перебуває на її території, мають право на свободу перемін місця перебування .

За гетьмана П. Скоропадського «Законами про тимчасовий державний устрій України» (29 квітня 1918 р.) підтверджувалося право на свободу пересування та вибір місця проживання, а також можливість без заборон виїжджати за кордон Української Держави .Враховуючи реалії Першої світової, а згодом і громадянської воєн, які призвели до масових вимушених переміщень населення,

значна увага приділялася проб лемам біженців. У грудні 1917 р.Українська Центральна Рада ухвалила Тимчасові правила управління справами допомоги біженцям на території України.

У квітні 1918 р. уряд П. Скоропадського ухвалив закон про затвердження штату окремого управління по біженецьких справах та виділення коштів на допомогу біженцям. У структурі урядів УНР (1917 р.) та Української Держави (1918 р.) існували спеціальні органи із роботи з біженцями: біженецький департамент та, відповідно, окреме управління по біженецьких справах.Окреме управління складалося з трьох відділів. Біженецький відділ мав допомагати біженцям грошима, одягом, помешканням. Реевакуаційний відділ відповідав за повернення біженців додому та допомогу їм харчами та ліками у дорозі. На ліквідаційно-позичково-бухгалтерський відділ було покладено допомогу у

відбудові зруйнованих помешкань, видачу позичок особам, які матеріально

постраждали від війни. На місця призначалися уповноважені окремого управління по біженецьких справах, які мали в своєму підпорядкуванні управи. У підпорядкуванні уповноважених перебували також табори для біженців, яких на середину 1918 р. нараховувалося 13, та 23 лікувально-харчові пункти, розраховані в середньому на 4 тис. осіб кожний.

Українська революція 1917–1921 років розпочалася в умовах революційних потрясінь, які охопили Російську імперію у березні 1917-го. Ключовим її рушієм був український народ і його політична еліта, що еволюціонувала від ідей політичної автономії та федерації до усвідомлення власної державної незалежності.

Революція була явищем загальноукраїнським. У всіх регіонах розвивався національний рух, створювалися та діяли українські органи влади, політичні партії та громадські інституції, відроджувалася культура. Етапи революції 1917–1921 років:

березень 1917 – квітень 1918. Утворення та діяльність Української Центральної Ради, проголошення її Універсалів;

29 квітня – 14 грудня 1918. Правління гетьмана Павла Скоропадського;

грудень 1918 – листопад 1921. Встановлення влади Директорії УНР, розгортання та придушення масштабного повстанського руху.

Доба Української Центральної Ради (березень 1917–квітень 1918)

Перший етап Української революції розпочався відразу після перемоги російської Лютневої революції у Петрограді. В цей час у Києві було створено національний представницький орган – Українську Центральну Раду (УЦР). Після Всеукраїнського національного конгресу вона з київської організації перетворилася на загальноукраїнську.

У I Універсалі УЦР заявила про політичну мету – здобуття української автономії у складі демократичної федеративної Російської республіки. Автономна Україна мала включати території, де українці становлять більшість населення.

II Універсалом Центральної Ради утворено виконавчий орган влади – Генеральний Секретаріат.

У багатьох містах колишньої імперії відбувалося українське національне піднесення. Українці, що входили до частини Російської імператорської армії та Російського імператорського флоту, збиралися на мітинги, “українізувалися” та визнавали УЦР.

Після захоплення в Петрограді влади більшовиками надії на демократичний устрій Росії поступово розвіялися.

III Універсалом УЦР проголосила Українську Народну Республіку (УНР). Майже відразу вона зазнала більшовицької агресії з боку Росії. У розпалі бойових дій УЦР проголосила незалежність УНР (IV Універсал). Незважаючи на героїзм під Крутами та в інших нерівних боях, українські війська відступили. УНР уклала перший в новітній історії України міжнародний договір у Бресті. Дипломатичне визнання та військова допомога Центральних держав зміцнили УНР і дали змогу відвоювати окуповані більшовиками території. Доба Гетьманату (квітень–грудень 1918).

Здобувши владу, гетьман Павло Скоропадський скористався нетривалим мирним періодом для зміцнення основ української державності. В період Гетьманату була розбудована дієва регіональна адміністрація. Вона контролювала найбільшу за весь час Української революції в територію, а також вела перемовини про входження до складу Української Держави Криму та Кубані. Українська Держава була визнана 30 країнами.

За гетьмана в Україні було відкрито Кам'янець-Подільський університет, засновано Академію наук, закладено основи Української автокефальної православної церкви, здійснено інші важливі починання. Амбітна військова реформа не була завершена через несприятливу зовнішню та внутрішньополітичну ситуацію. Здобутками державотворення періоду Гетьманату скористалася відновлена УНР.

Доба Директорії (грудень 1918–листопад 1921)

Директорія відновила республіканський лад і демократичне правління в Україні. Акт Злуки Української Народної Республіки із Західно-Українською Народною Республікою (ЗУНР) засвідчив волю українського народу до Соборності. Скликаний Директорією Трудовий конгрес, забезпечив широку

представницьку основу української влади. У Паризькій мирній конференції, де вирішувалася доля учасників Першої світової війни, взяла участь українська делегація.

Увесь цей період УНР вела важкі бої за незалежність і територіальну цілісність. Разом із Галицькою армією, Армія УНР демонструвала героїзм і не капітулювала навіть тоді, коли під українським прапором залишалися кілька невеликих повітів. Контрнаступи березня 1919-го, Офензива на Київ–Одесу, Перший Зимовий похід засвідчили волю українців до боротьби. Укладання Варшавської угоди заклало фундамент тривалого українсько-польського альянсу і надало примарний шанс на перемогу навесні 1920 року. Проте навіть кинуті союзником напризволяще українські вояки не полишали спроб закріпитися на рідних землях. До листопада 1921 року тривав масовий повстанський рух. У 1921 році, після кількох воєн радянської Росії з УНР, майже вся територія України опинилася під контролем окупанта. Ризький мир, підписаний у березні того ж року між радянськими урядами Росії й України та Польщею, фактично поховав самостійницькі плани урядів УНР і ЗУНР. Раніше, 1918-го Румунія окупувала Буковину, 1919-го до Чехословаччини відійшло Закарпаття. Долю Східної Галичини було вирішено 1923 року на Паризькій конференції – її приєднано до Польщі.

Попри те, що до середини 1920-х років усі землі сучасної України опинилися під владою чотирьох держав, питання єдності української нації вже ніколи не ставилося під сумнів. Саме під час Української революції було проголошено незалежність України, продемонстровано можливість цивілізованого демократичного збирання територій в єдину суверенну державу. Це був вагомий і багато в чому трагічний досвід державницько-правової розбудови України.

Українській політичній еліті не вдалося повною мірою втілити в життя ідею відродження державності. Це обумовлено не лише зовнішніми геополітичними чинниками, небажанням держав – переможниць у Світовій війні бачити Україну самостійною, а й проблемами внутрішнього характеру. Йдеться про недостатню консолідацію суспільних верств, гострі ідейні протиріччя політичної еліти, недооцінку значення збройних сил у захисті державного суверенітету, кваліть мобілізаційних зусиль урядів, прорахунки у виборі стратегічних союзників.

"Для більшості людей, які пережили події 1917-1921 років в Україні, національні інтереси та соціальні вимоги загубились у щоденній боротьбі за виживання", – вважає дослідник Степан Величенко. На основі архівних документів, публікацій у пресі і свідчень очевидців, історик приходять до висновку, що зміни політичних режимів проходили непоміченими до тих пір, поки не загрожували здоров'ю і безпеці населення. Мешканці українських міст і містечок були вимушені давати собі раду в умовах масової інфляції і високих податків, погромів і безпорядків на вулицях, браком товарів першої необхідності, антисанітарії та епідемій.

Люди думали як вижити, міські жителі нічого і нікого не слухають, не довіряють жодній політичній владі. Жителі страждали від насильства. У містах лютував кір і сифіліс. Ліків не вистачало. Міста були завалені кучами екскрементів і сміття.

У приміщеннях клопи і воші. Поширення алкоголізму, самогоноваріння. На вулицях погроми, розгул. У селах мали що їсти, але не мали культури. Українським територіям ніхто не міг допомогти населенню через блокаду воюючих країн.

Посилання:<https://www.lvivcenter.org/discussions/laughter-through-tears-2/>

2.Узагальнення.

Завдання 1.

На ілюстрації зображений:

Командир Революційної повстанської армії Н. Махно

Командир легіону Українських січових стрільців М. Галущинський

Головний отаман Армії Української Народної Республіки С. Петлюра

Головнокомандуючий Української галицької армії М. Тарнавський

Запитання 2.

Коли відбувся гетьманський переворот?

29 березня 1918 року

29 квітня 1918 року

29 серпня 1918 року

29 січня 1918 року

Запитання 3.

Позначте назву держави гетьмана П. Скоропадського:

УСРР

Україна

Українська Народна Республіка

Українська Держава

Запитання 4.

Відкриття українських гімназій, державних університетів у Києві та Кам'янці-Подільському, Української академії наук були складовими національно-культурної політики:

Західноукраїнської Народної Республіки

Української Соціалістичної Радянської Республіки

Української Народної Республіки

Української Держави П. Скоропадського

Запитання 5.

Якого договору стосується цитований нижче документ? «Строго секретно. З огляду на сучасний брак харчових продуктів... мир з Україною мусить бути підписаний якнайскоріше. На випадок, якби Україна попросила військової допомоги проти російських максималістів, то таке прохання можна задовольнити... За це Україна зобов'язується до якнайскорішого постачання хліба».

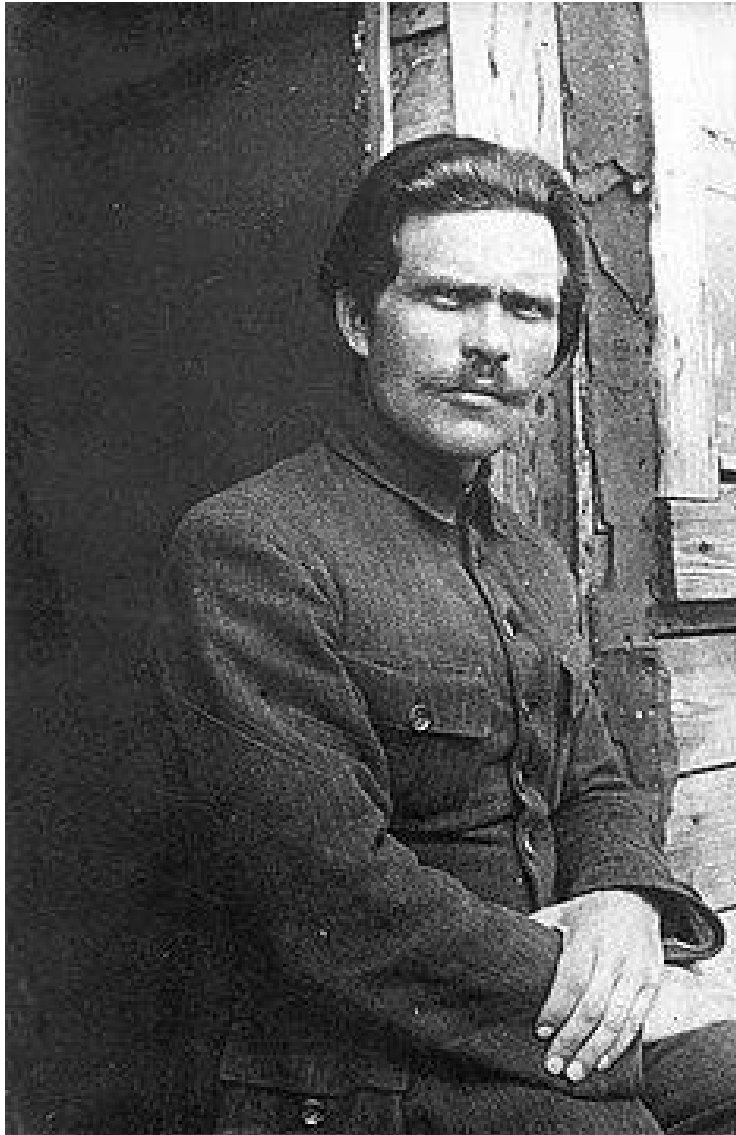
Брест-Литовського договору між УНР, Німеччиною та її союзниками

Ризького договору між Польщею та РСФРР та УСРР

Договору між Українською Державою та Всевеликим Військом Донським

Варшавського договору Директорії УНР та Польської Республіки

Запитання 6.

Впізнайте історичну особу за описом.

"Український політичний і військовий діяч, командувач Революційної повстанської армії України, керівник селянського повстанського гурму 1918–1921 років, відомий анархіст і тактик ведення партизанської війни".

Борис Мартос

Нестор Махно

Євген Петрушевич

М.Омелянович-Павленко

Запитання 7.

Коли був проголошений "Акт Злуки УНР і ЗУНР"?

9 лютого 1918 року

21 квітня 1920 року

22 січня 1919 року

21 січня 1918 року

Запитання 8.

Коли була утворена Директорія?

14 грудня 1918 року

21 листопада 1918 року

14 листопада 1918 року

13 листопада 1918 року

Запитання 9

Що було спільним для політики гетьмана П. Скоропадського і генерала А. Денікіна на території України?

Відновлення поміщицького землеволодіння

Налагодження діалогу з опозиційними партіями

Ведення бойових дій проти військ Червоної армії

Закриття українських шкіл, газет, журналів

Запитання 10

Політика "воєнного комунізму" передбачала:

Продовольчу розкладку, заборону приватної торгівлі, націоналізацію всіх підприємств

Повернення поміщицького землеволодіння, запровадження ринкової економіки, введення нових грошей - червінців

Відмову від примусових мобілізацій, створення концесій, легалізацію підприємницької діяльності

Матеріальне стимулювання праці, розподіл продовольства за картками, націоналізацію банків

Запитання 11.

Визначте одну з причин польсько-радянської війни:

Прагнення лідерів Української Народної Республіки увійти до складу Польщі

Прагнення лідерів Польщі відновити українську державу в етнографічних межах

Прагнення лідерів радянської Росії «розпалити пожежу» світової революції

Прагнення лідерів білого руху відновити «єдину і неподільну» Росію

Запитання 12.

"Лінія Керзона" - це

"Нейтральна зона" між Армією УНР та радянськими військами у грудні 1917 р.

кордон між Білою Армією Росії і Армією УНР у вересні-жовтні 1919 року

Межа просування німецьких і австро-угорських військ у 1918 році

Східний кордон Польщі, визначений Антантою і затверджений на Паризькій мирній конференції.

Посилання:

<https://naurok.com.ua/test/urok-uzagalnennya-z-temi-v-borotbi-za-ukra-nsku-n-ezalezhnist-1879101.html>
